Claudiu Constantin DINU

PROCEDURI SPECIALE ÎN NOUL COD DE PROCEDURĂ CIVILĂ

Universul Juridic
Bucureşti
- 2013 -

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2013, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DINU, CLAUDIU CONSTANTIN
Proceduri speciale în noul Cod de procedură civilă /
Claudiu Constantin Dinu. - Bucureşti :
Universul Juridic, 2013
Bibliogr.
ISBN 978-606-673-038-9

347(498)

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL DISTRIBUȚIE: telefon: **021.314.93.15; 0726.990.184**
tel./fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%

„Legile de procedură sunt instrumentul cel mai de seamă în serviciul dreptului; fără ele existența unei societăți ar fi haotică. Legile de procedură intrate în conștiință publică asigură respectarea dreptului fără luptă; viața cetățenească devine astfel pacifică, iar societatea care adoptă în mod natural în moravurile sale respectul formelor procedurale, dovedește prin aceasta că a ajuns pe o treaptă mai superioară de civilizare. Legile de procedură sunt astfel oglinda unei societăți civilizate, ele urmează îndeaproape evoluția umanității în lupta sa pentru libertate. Procedura zice Ihering este sora geamănă a libertății."

Victor G. Cădere

Cuvânt-înainte

Noul Cod de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 134/2010 publicată în Monitorul Oficial nr. 545 din 3 august 2012 cu completările şi modificările ulterioare, şi-a propus şi a reuşit o reformare mult aşteptată a procesului civil. Orice legislaţie, indiferent de materia reglementată, trebuie să ţină pasul cu societatea şi cu progresele acesteia. În acest sens, noul Cod de procedură civilă este puternic ancorat atât în realităţile socio-umane ale societăţii româneşti, cât şi în arealul principiilor de drept şi a regulilor juridice europene şi internaţionale.

Intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă, amânată din punctul nostru de vedere poate prea mult, va deschide inerent un culoar de reformare a procesului civil românesc, iar jurisprudenţa generată de noile realităţi legislative, va avea rolul principal în stabilirea pilonilor pe care se construi „noua procedură civilă".

Tema realizată în prezenta lucrare[1], respectiv „Procedurile speciale în noul Cod de procedură civilă", am perceput-o ca fiind utilă, în primul rând, din perspectiva aspectelor inserate, cu caracter de noutate în noul Cod de procedură civilă. În al doilea rând, am considerat că materia procedurilor civile speciale are menirea de a rezolva soluţionarea litigiilor ivite în diferite cauze derogatorii şi specializate din viaţa de zi cu zi, câştigul practic al acestora fiind de necontestat. În acest sens, subliniem faptul că procedurile civile speciale vin ca un „răspuns legislativ" la diversitatea şi, uneori tehnicitatea, unor sectoare din viaţa cotidiană. În aceste „spaţii derogatorii" ale societăţii, conflictele juridice vor fi soluţionate cu celeritate, într-o formă simplificată, după reguli derogatorii care se completează punctual cu regulile de drept comun. Având perspectiva acestor deziderate, opinez că noul Cod de procedură civilă oferă un răspuns prompt şi corect la aceste provocări.

În prezenta analiză mi-am propus să am o abordare pragmatică care să ofere răspunsuri la diferitele întrebări generate de spețele care se înscriu în sfera procedurilor civile speciale. În acest sens, am considerat util a insera şi textele legale din materia procedurilor civile speciale

---

[1] Această lucrare a fost finanţată din contractul POSDRU/89/1,5/S/61968, proiect strategic ID 61968 (2009), cofinanţat din Fondul Social European, prin Programul Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

reglementate de noul Cod de procedură civilă, oferind cititorului și izvorul legislativ care stă la baza diferitelor interpretări.

În privința soluțiilor propuse, abordarea a fost diferită prin raportare la gradul de noutate al soluțiilor legislative adoptate. Astfel, în cazul textelor legale comune cu vechiul Cod de procedură civilă, am inserat soluțiile jurisprudențiale și doctrinare deja consacrate ca atare. În contextul soluțiilor legislative cu caracter de noutate, am menționat abordările doctrinare care au legătură cu acestea (desigur, în cazul în care aceste variante au fost sesizate ori propuse ca fiind optime, chiar sub vechea reglementare) ori am propus soluții proprii pentru acele texte legale care nu au avut o abordare punctuală până în acest moment.

Diferitele interpretări date noilor texte legale au avut surse diferite: noile texte legale, soluțiile legislative oferite de alte sisteme de drept european, doctrina relevantă, întâlnirile avute și opiniile exprimate în cadrul diferitelor conferințe avute, pe această temă cu mediul juridic (magistrați, avocați, notari, consilieri juridici, cadre didactice din domeniul juridic etc.). În fine, va reveni practicii judiciare, după ce noul Cod de procedură civilă va activa o perioadă relevantă, de a confirma sau infirma soluțiile propuse în prezenta lucrare.

În final, doresc să mulțumesc tuturor celor care m-au susținut și încurajat pe parcursul redactării prezentei lucrări, respectiv familiei, prietenilor, colegilor, dar mai ales domnului Viorel Mihai Ciobanu – profesor universitar doctor în cadrul Facultății de Drept a Universității din București care m-a creditat, sprijinit și coordonat în întreaga activitate juridică didactică și practică și domnului avocat Traian Cornel Briciu, conferențiar universitar doctor în cadrul aceleiași instituții de învățământ juridic superior care, în calitatea sa, de director al Institutului Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților, mi-a oferit oportunitatea de a participa la o serie de conferințe naționale pe tema noului Cod de procedură civilă, în cadrul cărora au fost analizate o serie de teme privitoare la procedurile civile speciale din noua reglementare.

În speranța unui demers util atât practicienilor, cât și doctrinarilor.

Lect. univ. dr. Claudiu Constantin DINU
Facultatea de Drept, Universitatea din București

I. ASPECTE GENERALE

1. Noţiune. Delimitare

Procedurile civile speciale pot fi definite ca fiind un ansamblu de norme de procedură civilă derogatorii de la dreptul comun, reglementate pentru o anumită materie, fiind edictate în scopul soluţionării, cu celeritate şi în condiţii speciale a anumitor cauze civile.

În doctrina românească[1] se face o distincţie între normele speciale de procedură civilă şi procedurile speciale, **delimitare pe care o considerăm justă**. Astfel, normele speciale de procedură civilă sunt disparate în diverse materii ale noului şi vechiului Codului de procedură civilă sau în alte legi speciale cu incidenţa în planul dreptului procesual civil. De exemplu, art. 253 alin. (2) din vechiul C. pr. civ.[2] deşi se află în Cartea a II-a CPC – „Procedura contencioasă" este totuşi o normă specială, deoarece prevedea că recursul împotriva hotărârii care constată perimarea curge de la pronunţare şi nu de la comunicare, conform dreptului comun în materie. Aceste norme speciale de procedură civilă care se regăsesc în cuprinsul diferitelor materii/cărţi ale Codului de procedură civilă nu se constituie în proceduri speciale. O procedură specială trebuie văzută ca un **ansamblu de norme speciale „care gravitează în jurul aceluiaşi obiect"**. În cazul procedurilor speciale (cum ar fi, de exemplu, procedurile reglementate de Cartea a VI-a NCPC[3]), acestea derogă de la dreptul comun sub mai multe aspecte (competenţă, reguli de admisibilitate, regimul probator, exercitarea căilor de atac etc.).

---

[1] D. Buia, *Curs de drept procesual civil,* Ed. Universităţii din Cluj-Napoca vol. II, Cluj-Napoca 1985, pp. 1-3.

[2] Pe parcursul prezentului material vom folosi următoarele prescurtări: NCPC pentru noul Cod de procedură civilă şi CPC pentru vechiul Cod de procedură civilă. Considerăm că se impune această prescurtare, deşi nu este consacrată ca atare, dacă avem în vedere faptul că demersul nostru vizează o „paralelă" între cele două reglementări, cu relevarea aspectelor de noutate.

[3] Noul Cod de procedură civilă a fost adoptat prin Legea nr. 134/2010 publicată în M. Of. nr. 485 din 17 iulie 2010, modificată prin Legea nr. 206/2012 publicată în M. Of. nr. 762 din 13 noiembrie 2012.

De regulă, când se analizează o procedură specială, se are în vedere un ansamblu de norme speciale. În doctrină[1], s-a statuat că în funcţie de întinderea câmpului de aplicare, normele de procedură civilă se clasifică în:

- Norme de procedură civilă **generale** care se aplică în toate cazurile şi în orice materie, dacă legea nu prevede expres altfel.

- Norme de procedură civilă **speciale**, fiind avute în vedere acele norme aplicabile într-o anumită materie, expres prevăzută de lege.

Această clasificare în norme speciale şi generale, în teoria generală a dreptului şi prin prisma normei juridice, are drept criteriu sfera de cuprindere şi natura reglementării[2]. Opinăm pentru menţinerea criteriului relativ la sfera raporturilor sociale reglementate din moment ce noţiunea de „sferă de cuprindere" este sinonimă cu cea de „întinderea câmpului de aplicare".

Considerăm util să amintim faptul că această clasificarea a normelor juridice în funcţie de câmpul de aplicare, a fost consacrată şi legal. Avem în vedere Legea nr. 24/2000[3] privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative care în art. 15[4] propune o triplă clasificare: norme generale (cadru), norme speciale şi norme derogatorii. Cu toate că, aparent, din punct de vedere al consacrării legislative s-ar impune această triplă clasificare a normelor juridice, totuşi în planul dreptului procesual civil considerăm că trebuie menţinută dubla clasificare în norme speciale şi norme generale, clasificare care a fost consacrată atât în doctrina românească, cât şi în cea străină. Referitor la acest punct de vedere argumentele sunt următoarele:

- în planul procedurii civile nu putem avea o categorie distinctă de norme speciale aşa cum înţelege legea să definească această categorie. Ca

---

[1] V.M. Ciobanu, *Tratat teoretic şi practic de procedură civilă,* vol. I, Ed. Naţional, Bucureşti, 1997, p. 168.

[2] I. Ceterchi, I. Craiovan, *Introducere în teoria generală a dreptului,* Ed. Academiei Universitare Athenaeum, Bucureşti 1992, p. 43.

[3] Publicată în M. Of. nr. 139 din 31 martie 2000 şi republicată în M. Of. nr. 777 din 25 august 2004.

[4] Art. 15. – *„**(1)** O reglementare din aceeaşi materie şi de acelaşi nivel poate fi cuprinsă într-un alt act normativ, dacă are caracter special faţă de actul ce cuprinde reglementarea generală în materie. **(2)** Caracterul special al unei reglementări se determină în funcţie de obiectul acesteia, circumstanţiat la anumite categorii de situaţii, şi de specificul soluţiilor legislative pe care le instituie. **(3)** Reglementarea este derogatorie dacă soluţiile legislative referitoare la o situaţie anume determinată cuprind norme diferite în raport cu reglementarea-cadru în materie, aceasta din urmă păstrându-şi caracterul său general obligatoriu pentru toate celelalte cazuri."*

să putem vorbi, în sensul legii mai sus invocate, de norme de procedură civilă speciale, ar trebui să existe o reglementare distinctă în totalitatea faţă de Codul de procedură civilă şi care să legifereze aspecte de drept procesual civil, fără a se completa cu normele de drept comun din Codul de procedură civilă.

- o asemenea reglementare în legislaţia românească nu există, orice lege care cuprinde dispoziţii procedurale în materie civilă făcând trimitere, de fiecare dată, expres sau implicit, la dreptul comun, respectiv Codul de procedură civilă. Aşadar, dacă am interpreta strict definiţia dată de lege, în materia dreptului procesual civil nu ar exista norme de procedură speciale [a se vedea art. 14 alin. (2) şi (3) din lege], ci numai norme derogatorii de la dreptul comun.

Înainte de a analiza problematica celor două categorii de norme de procedură civilă, menţionăm şi o altă abordare, relativ recentă, a acestei tematici în dreptul francez[1]. În doctrina românească, prezenta clasificare este analizată numai în cadrul sferei de reglementare a dreptului procesual civil. Normele de procedură se împart în norme speciale şi norme generale în funcţie de sfera de reglementare a raporturilor juridice din „interiorul" dreptului procesual civil, iar regulile de aplicabilitate a acestor norme sunt raportate la procedura civilă.

În doctrina franceză se creionează şi o altă clasificare a normelor de procedură civilă care se extinde de data aceasta la sistemul de drept privat. Se pleacă de la ideea, unanim acceptată, că dreptul procesual civil este ramura de drept care deserveşte toate celelalte ramuri de drept privat substanţial (drept civil, dreptul familiei, dreptul comercial, dreptul administrativ etc.). Din această cauză, dreptul procesual civil apare ca un drept „servant" pentru celelalte materii de drept civil, *lato senso.* În concluzie, raportat la sistemul de drept privat, normele de procedură civilă (şi implicit Codul de procedură civilă) apar ca norme speciale, cu rol supletiv. Pornind de la această idee de „drept servant", autorii citaţi merg mai departe şi propun ca ar fi mai indicat ca dreptul procesual civil să poarte denumirea de drept judiciar privat.

Această soluţie propusă în literatura de specialitate franceză este posibilă şi relativ justificată în dreptul francez, mai ales datorită faptului că, în acest sistem juridic, datorită legislaţiei şi jurisprudenţei, s-au format şi stabilizat proceduri civile speciale autonome, de sine stătătoare, cu o existenţă de multe ori independentă în raport cu dreptul procesual civil (de exemplu contenciosul administrativ).

---

[1] J. Heron, T. Le Bars, *Droit judiciare prive,* Ed. Montchrestien, Paris, 2006, pp. 1-8.

Raportată la sistemul juridic românesc, această opinie îşi găseşte mai greu aplicabilitatea deoarece:

- în sistemul românesc de drept, în general, şi în sistemul de drept privat în special, Codul de procedură civilă nu este numai un drept servant, special în raport cu dreptul privat substanţial. Din contră, dreptul procesual civil este dreptul comun care transpune în planul procesului civil întreaga reglementare de drept privat substanţial; menţionăm în acest sens şi dispoziţia legală cuprinsă în art. 721 CPC, respectiv art. 2 NCPC[1] care consacră expres, în privinţa Codului de procedură civilă, caracterul de drept comun în materie civilă *lato senso.* Reglementare similară există şi în sistemul procedural civil francez dacă avem în vedere dispoziţiile art. 749 C. pr. civ. francez[2] care prevede că dispoziţiile din Cartea I CPC („Dispoziţii comune pentru toate jurisdicţiile") se aplică în faţa tuturor organelor judiciare, în materie civilă, comercială, socială, rurală sau *prud`homale,* desigur sub rezerva aplicării regulilor speciale, în fiecare materie sau a dispoziţiilor particulare din fiecare jurisdicţie. Spre deosebire de legiuitorul român, legiuitorul din Franţa a considerat necesar ca, pe lângă consacrarea legislativă a dispoziţiilor comune din Codul de procedură civilă, să reglementeze expres şi ipoteza normelor de procedură civilă speciale care se vor aplica cu prioritate în materiile pentru care au fost edictate şi pentru jurisdicţiile speciale care deservesc anumite proceduri civile.

- în dreptul privat românesc nu există încă o procedură civilă specială, autonomă. Deşi există reglementări legale cu privire la aceste proceduri speciale (în materie administrativă, contravenţională, drept societar etc.), în toate aceste cazuri Codul de procedură civilă completează normele speciale ori de câte acestea nu prevăd iar dispoziţiile din norma generală sunt compatibile.

Pornind de la această împărţire a normelor de procedură, considerăm utilă următoarea delimitare între:

- Norma de procedură civilă specială;
- Procedura civilă specială.

---

[1] Art. 721 CPC – *„Dispoziţiile Codului de faţă alcătuiesc procedura de drept comun în materie civilă şi comercială; ele se aplică şi în materiile prevăzute de alte legi în măsura în care acestea nu cuprind dispoziţii potrivnice",* respectiv art. 2 NCPC – *„(1) Dispoziţiile prezentului Cod constituie procedura de drept comun în materie civilă. (2) De asemenea, dispoziţiile prezentului Cod se aplică şi în alte materii, în măsura în care legile care le reglementează nu cuprind dispoziţii contrare".*

[2] Art. 749 CPC francez – *„Les dispositions du present livre s`appliquent devant toutes les jurisdictions de l`ordre judiciare statuant en matiere civile, commerciale, sociale, rurale ou prud`homale, sous reserve des regles speciales a chaque matiere et des dispositions particulieres a chaque juridctions".*

Cele două noţiuni **nu se exclud, ci din contră sunt complementare**. Normele de procedură civilă speciale se impun şi, pe cale de consecinţă, sunt adoptate de legiuitor ori de câte ori în cazul procesului civil de drept comun apare necesară rezolvarea anumitor aspecte cu celeritate, prin derogare de la regulile de drept comun. Această „urgenţă" ori „specificitate" poate fi generată de caracterul incidental sau accesoriu al problemelor reglementate de normele procesual civile speciale sau de fluidizarea ori optimizarea procesului civil.

Normele speciale au o sferă de aplicare restrânsă la o anumită materie, expres stabilită prin lege. Fiind derogatorii de la normele generale, ele sunt de strictă interpretare şi deci nu pot fi aplicate prin analogie[1].

În acest sens, normele de procedură civilă speciale le regăsim pe întreg cuprinsul Codului de procedură civilă, derogând „punctual" de la normele de procedură civilă generale. În acest sens, putem menţiona câteva cazuri:

- art. 135 alin. (4) NCPC care statuează faptul că hotărârea prin care se soluţionează conflictul de competenţă printr-o hotărâre definitivă (fără a mai putea fi atacată cu apel cu recurs);

- art. 144 NCPC care prevede că cererea de strămutare se judecă în camera de consiliu, hotărârea fiind dată fără motivare, text care derogă de la principiul publicităţii şedinţelor de judecată (art. 17 NCPC), respectiv de la obligativitatea motivării hotărârii aşa cum rezultă din art. 425 alin. (1) lit. b) NCPC;

- art. 213 alin. (1) NCPC care impune ca, în faţa primei instanţe, cercetare procesului (nu şi dezbaterea fondului) să se desfăşoare în camera de consiliu, prin derogare parţială de la principiul publicităţii prevăzut în art. 17 NCPC;

- art. 414 alin. (2) care instituie un termen special de recurs în cazul hotărârilor de suspendare a procesului, acesta putând fi exercitat pe tot timpul cât durează suspendarea cursului procesului, termen care derogă de la termenul de drept comun de 30 de zile prevăzut de art. 485 NCPC. În acelaşi sens, poate fi menţionat şi art. 421 alin. (2) NCPC care fixează un termen de 5 zile de la pronunţare în cazul hotărârii de constatare a perimării etc.

În toate aceste cazuri, derogarea este punctuală, norma de procedură generală fiind „înlocuită" numai pentru situaţia expresă reglementată de norma de procedură civilă specială. Aceste norme de pro-

[1] TS, S. civ., dec. civ. nr. 1835/1972, în CD pe anul 1972, p. 270.